Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 9.10.2023

Väyläviraston lausunto HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Väyläverkon kehittäminen

Vuoden 2024 talousarvion valmisteluun liittyen valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Väyläviraston lausuntoa väyläverkon kehittämishankkeiden kokonaiskuvasta mm. suhteessa L12-valmisteluun, aiemmin päätettyjen hankkeiden toteutuksesta ja rahoituksen riittävyydestä sekä uuden hallituksen investointiohjelmaan sisältyvistä hankkeista.

Väyläverkon kehittämisen rahoituskehys on merkittävästi Liikenne12-suunnitelman mukaista pienempi, mikä hidastaa Liikenne12-suunnitelman ja valtion väyläverkon investointiohjelman toteuttamista (kuva 1). Hallituksen määräaikaisen investointiohjelman vaikutukset rahoitukseen sekä nykyisellä ja päivitettävällä valtakunnallisella 12-vuotisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla tavoiteltaviin vaikutuksiin eivät ole vielä kaikilta osin tiedossa.

Väylävirasto
PL 33, 00521 Helsinki
Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki
Puhelin 0295 34 3000
Faksi 0295 34 3700
etunimi.sukunimi@vayla.fi
kirjaamo@vayla.fi
www.vayla.fi

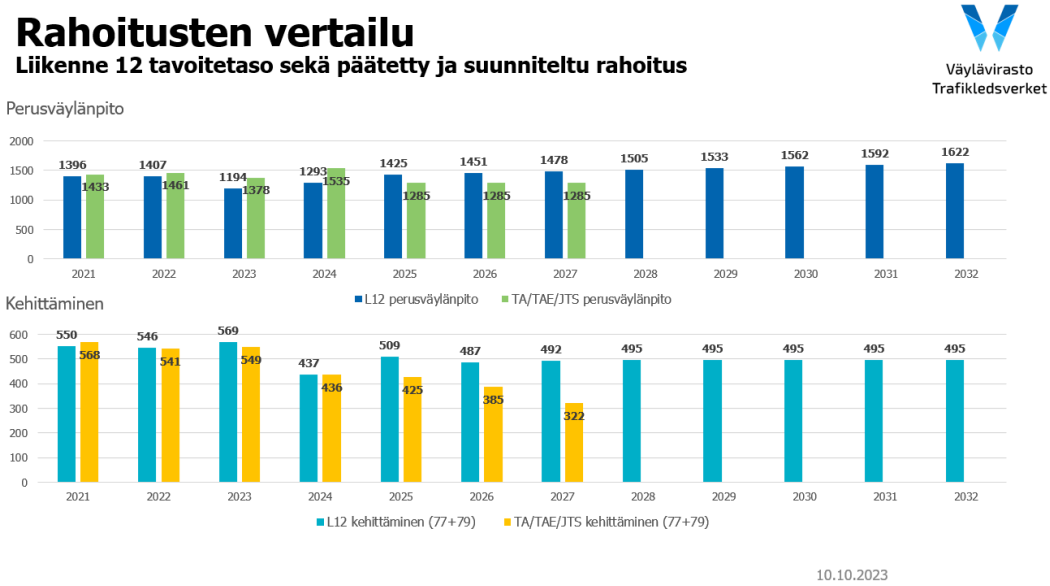

Kuva 1. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukainen sekä talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelman mukainen väylärahoitus.

Väyläverkon kehittämiseen esitetään 332 120 000 euron rahoitusta vuodelle 2024. Lisäksi momentin 31.10.79 jo ylläpitovaiheessa oleville elinkaarihankkeille esitetään 104 000 000 euroa. Kuvassa 2 on esitetty väyläverkon kehittämisen rahoitus väylämuodoittain pidemmällä aikavälillä toistaiseksi tehtyjen päätösten mukaisesti. Hallitusohjelman mukaisen määräaikaisen investointiohjelman rahoitus on mukana vuoden 2024 talousarvioesitykseen sisältyvin osin.

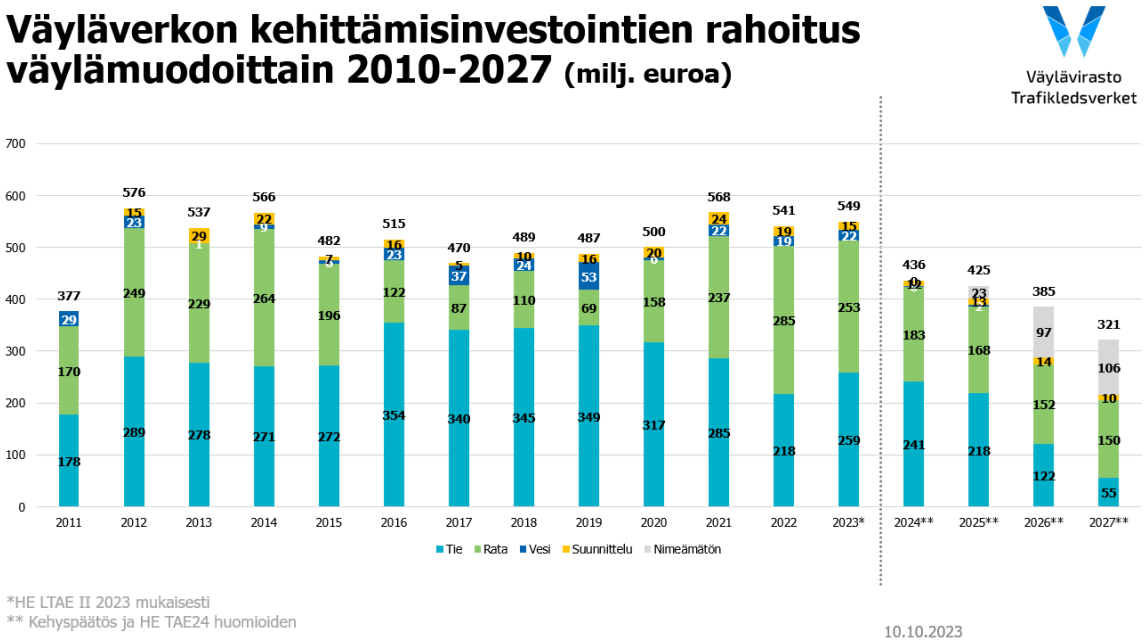

Kuva 2. Väyläverkon kehittämisinvestointien rahoitus väylämuodoittain 2010–2027 toistaiseksi tehtyjen päätösten/hallituksen esitysten mukaisesti (sis. HE LTAE II/2023 ja HE TAE2024).

Aiemmin päätettyjen hankkeiden toteutus ja rahoituksen riittävyys

Aiemmin päätettyjen hankkeiden rahoitus jatkuu vuoden 2024 talousarvioesityksessä aiemmin suunnitellusti ja vuoden 2023 toisen lisätalousarvion vaikutukset huomioiden. Päätösten jälkeen vuoden 2024 kehittämismomentin (.77) kehyksessä ei ole sitomatonta hankevarausta.

Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa on esitetty yhdentoista väyläverkon kehittämishankkeen valtuuksien korotuksia. Valtuuksien tarkistustarpeet johtuvat suunnitelmien tarkentumisesta hankkeiden aikana ja kustannustason noususta.

Keskeinen haaste on toteutunut merkittävä maarakentamisen kustannustason nousu: maarakennuskustannusindeksin eli MAKU-indeksin nousu 28 % vuodesta 2020 elokuussa 2023. Tämä on heikentänyt ostovoimaa ja nostanut väylien korjaus- ja rakentamiskustannuksia. Tapahtuneen kustannusnousun arvioidaan jäävän pääosin pysyväksi. Viime vuosina tapahtunut muutos on pitkälläkin aikavälillä tarkastellen poikkeuksellinen (kuva 3). Käynnissä olevat hankkeet etenevät suunnitellusti, mutta osassa on edelleen valtuuskorotuksen tarpeen riski. Toisaalta edelleen osa hankkeista toteutuu ainakin jossain määrin alle kustannusarvion ja myönnetyn valtuuden.

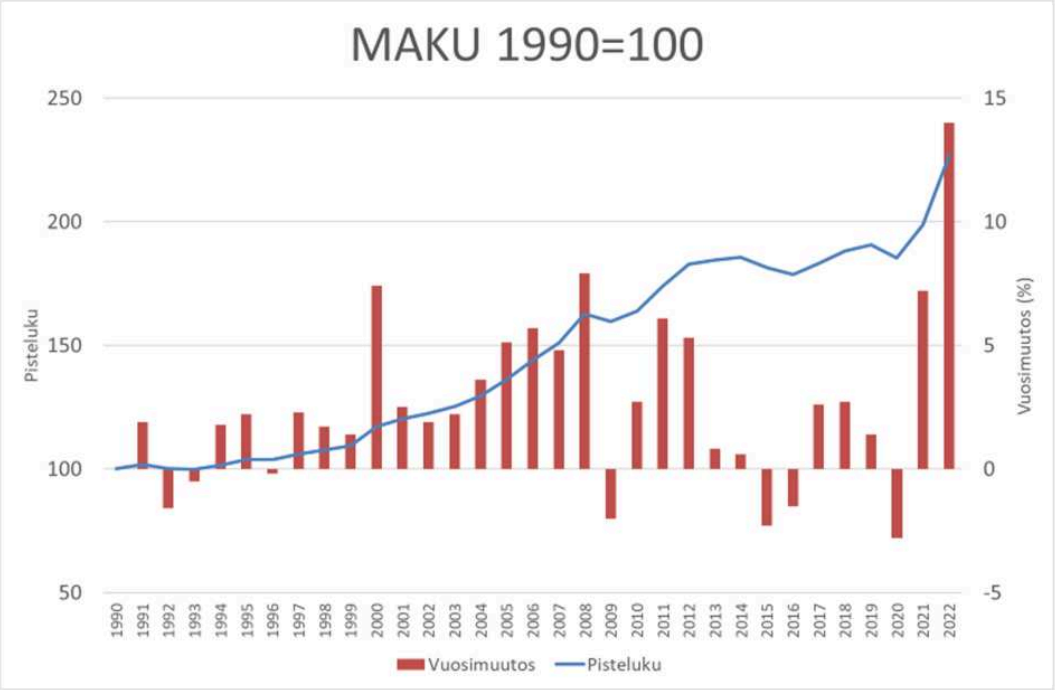

Kuva 3. Maarakennuskustannusindeksin kehitys vuodesta 1990 ja vuosimuutos (%).

Uudet hallituksen investointiohjelmaan sisältyvät hankkeet

Hallitus esittää käynnistettäväksi osana määräaikaista investointiohjelmaansa kahdeksan uutta väyläverkon kehittämishanketta, joista kolme on suunnitteluhankkeita:

- valtatie 4 Leivonmäen pohjoispuolella, Joutsa, 14 miljoonaa euroa
- valtatie 4 Oravasaaren eritasoliittymä, Jyväskylä, 7 miljoonaa euroa
- valtatie 9 Lievestuoreen kohta, 30 miljoonaa euroa
- kantatie 68 Edsevö—Pietarsaari, vaihe 3, 7,5 miljoonaa euroa
- Tornio-Kolari-rataosan sähköistyksen suunnittelu, 7,5 miljoonaa euroa
- Tampereen henkilöratapiha, 163 miljoonaa euroa
- Savonrata välillä Kouvola—Kuopio nopeuden ja kapasiteetin noston suunnittelu, 3 miljoonaa euroa
- Suupohjan radan suunnittelu, 5 miljoonaa euroa

Uusien hankkeiden valtuudet ovat yhteensä 237 milj. euroa ja vuoden 2024 määrärahan tarve on 16,5 milj. euroa. Hankkeilla edistetään mm. liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta. Tampereen henkilöratapihan hankkeella vastataan sekä merkittäviin infran korjaus- että kehittämistarpeisiin. Hankkeista neljä sisältyy Väyläviraston Liikenne12-suunnitelman pohjalta laatimaan valtion väyläverkon investointiohjelmaan vuosille 2024–2031.

Lisäksi yhden hankkeen laajuutta muutetaan merkittävästi valtuuden korotuksella. Helsinki-Riihimäki-radan kapasiteetin lisääminen 2. vaihe -hankkeessa toteutetaan aiemmin päätetyn lisäksi Hyvinkään ja Arolammin välille sijoittuva tavaraliikenneraide, koska sen toteuttaminen on kustannustehokkuuden ja liikennehaittojen näkökulmasta kannattavaa yhtäaikaisesti samalle kohdalle sijoittuvan, aiempaan hankelaajuuteen sisältyvän läntisen lisäraiteen kanssa. Hanke sisältyy Väyläviraston investointiohjelmaan vuosille 2024–2031.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt toimialajohtaja Pekka Rajala.

Jakelu Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Tiedoksi Väyläviraston kirjaamo
Väyläviraston johtoryhmä

Väylävirasto

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency´s service for electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	**Pekka Rajala**
Allekirjoitusaika	18.10.2023 09:03
Allekirjoittaja	**Kari Wihlman**
Allekirjoitusaika	18.10.2023 09:10

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston asiantuntijalausunto_liikennejaosto_19102023_TA2024.pdf